List 27. **NOVICE** Tečaj XL.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 5. julija 1882.

Obseg: Kako slabim njivam hitro in vspešno pomagati? — Ali se smejo vsa pota skoz gozde prepovedati? — Kako kuretnino zdravo ohraniti. — Da se lampe ne kadé. — Kako se rodovitnost sadnega drevja povikša. — Gospodarske novice. — Naravoslovna črtica. (Konec.) — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kako slabim njivam hitro in vspešno pomagati?

Zeló zanemarjene njive, katere se dolgo niso gnojile, ali take, ki so več časa neobdelane ostale, ali take, pri katerih se je s preglobokim oranjem mrtvica izorala, se zboljšajo najnaravneje se ve da s tem, da se z živinskim gnojem prav bogato gnojé, ter se temu gnoju dodaja še druzih umetno pripravljenih gnojil. — Toda tako ravnanje ni za naše razmere samo težavno, temveč za gospodarstva pri nas navadna tudi sila predrago, in razun tega se pri gnojenji in setvi, kakor je pri nas navadna, s takim boljšanjem njiv pri visokih stroških enakó v rasti pospešuje plevel, kakor vsejano žito ali drugi sadež.

Teh neugodnosti ogniti se in si prihraniti visokih stroškov, svetuje neki kmetovalec, pri zgoraj omenjenih njivah samo v brazdo ali brazdico gnojiti in sejati oziroma saditi, rabiti pa le umetno pripravljenega gnoja, ker tako ves porabljen gnoj samo vsejanemu žitu ali sadikam služi, se ga nič ne potrati v gnojenje škodljivemu plevelu, to postopanje tedaj na dve strani dobro služi. V ta namen priporoča omenjeni kmetovalec tudi poseben stroj, kateri gnoj in seme ob enem trosi, dalje zagotovlja dobrega vspeha, ako se porabi na hektaru 250 kil superfosfata.

Ali se smejo vsa pota skoz gozde prepovedati?

To vprašanje rešila je v posebnem slučaji ravnokar najviša upravna sodnija. — Od Lunz-a pri Gamingu pelje več steza do Lunskih jezerov in odkar ljudje pomnijo, hodila si je posebno mestna gospoda po teh stezah tje ogledavat naravne lepote onega kraja. Pred letom pa je grof Festetič, lastnik gaminske grajščine in tamošnjih gozdov, na eni teh stezá ukazal postavit tablo z napisom, „da je z ozirom na lov za odločen letni čas prepovedano po teh stezah hoditi.“ Ker bi bilo po takih prepovedih konečno ptujcem v veliko škodo tamošnjega obrtništva — nemogoče si lepe kraje ogledavati ter bi se konečno kraja ogibali, naročila je občine lunška grofu Festetiču tablo v 8 dneh odstraniti.

Tožba o tej zadevi prišla je konečno pred najvišo upravno sodnijo in ta je spoznala: Pritožba grofa Festetiča je neutemeljena in se odbije. — V razlogih se navaja: Zaslišane priče so potrdile, da je omenjena pot, odkar ljudje pomnijo, služila javnemu prometu, da so po nji hodili sprevodi in da je po nji bila zveza med vasmi. Za taka pota in steze pa ne veljajo določila cestne postave, tedaj o tem ni imel razsojevati cestni odbor, temveč izključno v smislu §. 126 občinskega reda občinski odbor in v drugi instanci deželni odbor. Po izvedbah bila je ta pot javna, tedaj je bil po sklepu občinskega odbora župan popolnem opravičen, grofu Festetiču naročiti, da omenjeno tablo s prepovedjo odstrani ter je potem vsakemu na voljo dano, to stezo sploh rabiti.

Gospodarske izkušnje.

Kuretnino zdravo ohraniti,

priporoča se posebno za zimski čas, ko je kuretnina večidel zaprta, kurice pridno snažiti, nesnago redno odpravljati in v ta namen priporoča se kurico bodi-si leseno ali zidano večkrat z apnom beliti, ako se pa belenju dodá še nekoliko karbolske kisline, pomaga pa belenje še posebno dobro odpraviti kuram škodljivi mrčes, ne pa, da bi to kuretnini kaj škodovalo.

Da se lampe ne kadé,

priporoča se sledeč, prav lahko rabljiv pripomoček: Doht za svetilnico namoči se v hudem jesihu in ko se zopet posuši, rabi se tako dobro, da od lučic ni ne dima ne smradú.

Rodovitnost sadnega drevja se povikša,

tako trdijo nekateri, posebno francoski sadjerejci, ako se drevju deblo in močneje veje, ravno predno ima cveteti, ovije s slamnatimi vrvimi ali trstjem, toda vsaj sred meseca junija se mora to zopet odvzeti, ker bi bila sicer koža premehka in bi mrčes imel prelepo zatišje pod slamo.

Gospodarske novice.

Japonska ajda.

V predzadnjem listu so „Novice“ naznanile in priporočile japonsko, velikansko ajdo. Tudi jaz jo bom pohvalil; kdor jo hoče pogledati na vrtu c. k. kmetijske družbe na spodnjih Poljanah v najlepšem cvetji, zdaj obeta prav obilen pridelek; vsejana je bila dné 6. maja. Dné 18. maja je bila prav huda slana, da je ves krompir in fižol posmodila, a japonske ajde ni ne ene vzela.

Naj se marljivi kmetovalci prepričajo o resničnosti tega poročila in ako jih je volja, poskusijo to séme.

Jožef Vode,
oskrbnik.

Natoroznanske stvarí.

Naravoslovna črtica.

Kratke poteze iz splošnega življenja metuljev in gosenic.

(Konec.)

Levijo (preoblačijo) se gosenice do svoje popolne dorasti navadno po štirikrat; le prav malokdaj moremo to po pet do šestkrat na njih opazovati. Levenje vrší se na gosenicah v času med osmim in dvajsetim dnevom, to je: levenje se na nekaterih izvaja osem dni, na drugih pa še le vsakih dvajset dni, pri nekaterih pa v onem času od 8. do 20. dneva. Ob levenji zamenjujejo svojo staro, bolj temno in navadno nekako oguljeno kožo za novo, lepšo in živeje barvano. Nekoliko pred to katastrofo in ob tem času so gosenice zeló léne, zaspane, počasne in na videz bolne; prec po dovršenem levenji so pa tem živejše in požrešnejše. Nekatere gosenice tudi kot take prezimijo, pri nas sosebno one glogovega belina; take se še le potem, ko so v drugi prihodnji pomladi uže veliko in preobčutne škode s svojo požrešnostjo napravile, zabubijo in v prave metulje spremené. Največa množina gosenic živí se z zelenjem in cvetjem rastlinskim, druge živé v lesu, zopet druge razjedajo po živalskih in rastlinskih obrtnih izdelkih (kakor molji) in le prav malo preživí se jih v zemlji.

Največ gosenic pri hoji svojega života obroček za obročkom naprej potiska; pedici pa pri hoji stiskajo svoj zadek do oprsja, oprsje pa podajajo zopet naprej, ravno tako, ko da bi s pedjo merili, pri čemer se jim životovo osredje v kambico vpogiba in zopet poravnava. Nekatere gosenice živé le posamno, kakor vsakovrstne pedíce, cvétne in perne zavijavke in tudi še brez broja drugih. Med to golaznijo so pa tudi take, ki ljubijo družbo in jih po več sto v enem samem gnjezdu skupaj biva, kakor vsakovrstne sporednice.

Čista in jasna solnčna svitloba, ravno tako tudi direktna gorkota (sij) njegova je temu mrčesu jako zoprna in neprijetna, tembolj vgaja mu pa senca, katero nad vse ljubi.

Največ gosenic živi se od eno-iste tvarine, so pa tudi nekatere, ki objedajo zelenje raznega rastlinja, a le prav malo jih je, da bi vse žrle, kar jim od rastlinstva ravno v njihovo požrešnost dospé.

Ta požrešni mrčes zadaja škodo rastlinam z objedanjem perja, sadnega cvetja, razprezajočih se listnih in lésnih popkov, rastlinskih korenin, ter z razjedanjem sadnega in drugega semena in vrtanjem po lesu drevesnih debel, v kar si odbira lés sadnih in drugih listnatih dreves. Molji vničijejo pa sukneno in kužuhovno robo, usnje, maščobo, vosek in tudi še druge enake predmete.

Število raznih vrst gosenic ni ravno malo. Te grdobe, ako se v kakem kraji mnogobrojno zaplodé, napravijo neizrečenih škod s svojo izredno požrešnostjo in dostikrat cele kraje skoro opustošiti utegnejo.

Na vse strani normalno razvite in popolnoma doraščene gosenice spreminjajo se v bube. Da se pred poškodbo in slabim vremenom obvarujejo, spredejo si nekatere pred zabubovanjem iz svoje lastne pajčevine — žide ali svile — poseben, zadosti velik mešiček, nekatere si pa tudi v zemlji iz drobnega peska in prsti nekak grob trdno seslinijo, kjer se potem še le zabubijo in o svojem času v prave metulje spremenijo. To dvoje velja pa sosebno o večernih in ponočnih frfolinih. Druge pa, sosebno gosenice podnevnih metuljev, obešajo svoje gole bube na drevesna debla, veje in češnje, na zid kakor tudi na druge pripravne predmete. Pri tem priprede gosenica navadno zadnji nogi na dotičnem predmetu, ali pa pritrdi svojo bubo čez osredje s pajčevinatim pascem tako, da jo tam do izbubovanja prav dobro privezano drži.

Več vrst jih je med gosenicami, katere se še le v jeseni zabubujejo, v tem stanu prezimijo in še le v prihodnji spomladi kot metulji na dan pridejo, kar osobito veljá, če je bila jesen zgodaj in strajno mrzla ter neugodna; če je bilo pa vreme v jeseni vedno lepo, toplo in ugodno, se pa uže tedaj izbubijo. Zavoljo tega se pa v naših toplejih krajih skoraj vso zimo opazuje posamezne metulje, sosebno citrončike in pa osatarje, se vé, da le ob vstrajnem lepem, toplem in prijetnem vremenu.

K pozimskim metuljem štejemo v naših krajih osobito malega in velikega zimskega pedica (zemljemerko, zmrzlinčka ali pérno in cvetno zavijavko). Gosenice teh dveh metuljev navadno meseca avgusta zlezejo ali marveč se po svoji lastni pajčevini spusté s sadnega drevja, se pod njim v zemljo, pod rušo zarinejo, kjer se zabubijo in od kodar v pozni jeseni po prvem dobrem zmrzlinu kot metulji izlezejo, sadnega drevja debla samci obletavajo in na njih se nahajoče brezflafutne samice oplodijo.

Kakor metulji, tako so tudi njihove bube po barvi, obliki in velikosti zeló različne. Nekatere so gladke, drnde zopet robate, poraščene, enobarvene (navadno rujave) večbarvene, nekatere celó lepo pozlačene in tigraste. Ko se je metulj v bubi zadosti ugodil in razvil, spusti iz svojih ust kapljico neke tekočine, s katero nad oprsjem trdo bubo ali mešiček svoj razmoči in tako omehča, da ga na tem mestu z narivanjem polagoma prodere, od kodar kot iz lastnega groba na dan prileze. Ob tem trenutku je pa še prav čudna prikazen; njegov život je razleknjen, flafutice še prav majhne, le noge ima pri tem uže popolno in normalno razvite. Da pa ta spaček svojo pravo podobo dobi, zleze na kako steno, na drevesno deblo ali pa tudi na kak drugi bližnji in pripravni predmet nekoliko v višino, kjer z navzgor obrnjeno glavo mirno obsedi, ter svoje male, vidno rastoče flafutice pogostoma premika in maje, da more zrak v male votlinice prodreti in se tudi dalje v najmanjše postranske cevice razširiti. Na ta način dobi njegov život pravo podobo, popolno razvite flafutice in pa svojo pravo naravno in krasno barvo. Kmalo potem sfrči vesele po zraku; poprej pa, kot se to zgodi, spusti iz sebe še neko tekočine, katera je po barvi navadno rudeča, rumena ali pa rujava.

Metulja moremo po vsi pravici kot simbol našega vstajenja od smrti imenovati.

Poglavitni sovražniki metuljev, njihovih jajčik, gosenic in bub so tiči pevci, muškatni kebri, kebri roparji

to je taki, ki imajo dolg in ozek život in le prav mala krilica ali pokrivačice), vse najezdnice in pa muhe goeničarice.

Tako opisal sem na sploh ob kratkem metamorfozno življenje gosenic, metuljev in njihovih bub, kar vse skupaj nam očitno oznanuje božjo vsemogočnost, ljubezen, modrost in očetovsko skrb, katero mili Bog brez razločka vsem stvarem v največi meri deli, ter nobene stvarice brez milostne podpore svoje giniti ne pusti.

Ker so pa gosenice posebno kmetijstvu in sadjereji velike in hude sovražnice, naj bode naša skrb, jih povsod in v vseh oblikah kolikor možno marljivo zatirati in vničevati.

M. Rant,
národni učitelj.

Spomini
na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Na tej postaji (Orte), kamor dohaja tudi železnična proga od zgornje Italije, Pize, Siene, itd., imeli smo nekoliko daljši postanek. Vse je hitelo iz vozov, da bi dobilo kaj okrepčila; pa z evangeljskimi besedami bi se bilo lahko djalo: „kaj bo to za toliko ljudi?“ Romarjev vozilo se nas je 25 vagonov, in gnječa po restavraciji bila je taka, da so le oni, ki so prvi prihiteli iz vozov, mogli postreženi biti. K sreči je prinesel natakar prodajat po vagonih steklenice s precéj dobrim vinom, katere smo kupovali in s tem si nekoliko vtolažili vsaj žejo.

Na tej postaji se pridruži železnici reka Tibera. Ker je bilo njeno valovje rumenkasto-rujavo, mislili smo, da je moralo zadnje dni po apeninskem gorovji močno deževati; toda v Rimu, skoz katero mesto ta reka teče, povedali so nam, da je ona vedno tako kalna.

Naj s svojim popisom posežem tu toliko še enkrat na mesto Folignio nazaj, da povem, da se tam jakinski železnični progi pridruži ona, ki pridrži od Fiorence; o mestu Spoleto pa naj bo dostavljeno, da ondi so bili od l. 1827. do 1832. za nadškofa poznejši, zdaj že v Bogu počivajoči Papež Pij IX.

Od postaje Orte naprej vozili smo se vedno v bližavi reke Tibere po široko odprti dolini in med nizkimi griči. Kake 3–4 postaje niže združili ste se bili železnični progi, ki ste se v Terni ločili v dvoji, zopet v eno. Zadnja izmed večih postaj je Monte Rotondo. Mestu tega imena je v soseščini vas Montana. Da bi živel še stari „kozár“ Garibaldi (slaboglasnega imena in spomina) in da bi hotel govoriti resnico, povedal bi nam, da je bil ondi l. 1867. s svojim roparskim kardelom po pogumnih papeževih vojakih prav dobro našeškan, t. j. tepen.

Še en čas vozili smo se naprej, kar zadoni naenkrat po vagonu klic: „Rim!“ Vse se je drenjalo zdaj k oknim in pozdravljalo v sinji daljavi ponosno proti nebu kipečo kupljo prvega svetišča vesoljne katoliške zemlje, preslavne Št. Peterske bazilike. Mene pa se je polotila srčna otožnost, ker opešanemu mojemu očesu odtod še ni bilo moč videti eno izmed prvih zgradeb celega sveta. Zlasti proti desni se nam je planota vedno bolj širila, a čudno! razun Št. Peterske kuplje v daljavi nismo mogli zapaziti nič, — vsaj jaz ne, — kar bi nas bilo spominjalo na to, da se peljemo proti enemu izmed prvih mest vse zemlje. Ako se n. pr. vozi popotnik po naših deželah proti večim mestom, vgleda uže dolgo poprej krasna poletna poslopja, gradove ali vsaj gradiče in enake stavbe imenitnih bogatašev. Dunaj, Gradec, Ljubljana, Celovec, Gorica itd. so na daleč okrog opasani od prelepega venca tacih zgradeb. Rimska okolica nima nič ali vsaj zeló malo tacih lepot; Rim sam prikrit je tako od nizkih gričev, da smo edino le po visoki kuplji in razvalinah starodavnih rimskih vodovodov (aqueduktov) sprevideli, da nam središče katoliškega sveta ne more biti daleč.

In res! nismo se motili. Zdajci namreč nas je zavozil vlak v velikanski rimski kolodvor. Bilo je ravno poldan. Mnogo gospodov duhovnikov prevozilo je bilo od jadranskega morja sem po vsej širjavi doljno Italijo, da se niso odteščali; želeli so še v Rimu maševati. A za to bilo je uže prepozno in na svojo otožnost ostali smo bili vsi tako visoki praznik brez sv. maše.

Ko smo jeli vreti iz vagonov, bila je gnječa silna. S Hercegovinci vred moralo nas je biti okoli 500 romarjev. Ko bi nas bili peljali précej v sprevodu v Št. Petersko baziliko, kako veličasten sprevod bi bil to! A na to se menda ni nihče domislil; morda bi pa to še celó dovoljeno ne bilo. Saj se je policija spotikala celó nad narodnimi kokardami Poljakov, in še znotraj kolodvora morali so jih sneti raz prs. V drugem pa moram hvaležno priznati, da se je prav lepo skrbelo za nas vse. Poljake čakali so uže na kolodvoru duhovniki njihove národnesti in odvedli jih na pripravljena jim stanovališča. Nas Jugoslovane: Slovence, Dalmatince in Hercegovince pak je pričakal in posebno ljubeznjivo pozdravil in sprejel gospod kanonik dr. Črnčič, ravnatelj jugoslovanskega vstava pri sv. Jeronimu. Povedal nam je, da je vsled dopisa prečastnega gosp. monsignora Jerana najel stanovanje za Slovence v dveh gostilnah, namreč v „Hotel Roma“ in „Hotel de la Ville“. Kar je Slovencev na prvo prišlo, djal je, so dobili prostor v „Hotel Roma“; zdaj pa je ondi uže vse polno, toraj naj gremo mi v „Hotel de la Ville“. Dostavil je, da je lastnik obeh hotelov eden in isti, tedaj v tem ni razlike. Kar zadene mojo osebo, bil mi je pač moj rojak in sorodnik, usmiljeni brat P. Eduard B., ki biva uže četrto leto kot „chef-zdravnik“ v bolnišnici svojega reda v Rimu, obljubil stanovanje v njegovem samostanu. Ker sva se bila pismeno o mojem prihodu natančno dogovorila, nadjal sem se za trdno, da me bo pričakoval na kolodvoru. Bil je tudi res kake trikrat ondi; pa ker se je romarski program večkrat predrugačil, mu tudi niso vedeli na železnici natančno povedati, kdaj da ravno pridemo. Ker mi je gospod kanonik dr. Črnčič rekel, da je samostan, katerega sem mu kot stanovanje svojega sorodnika imenoval, zeló daleč proč in ker tudi ni pristojno, da bi človek ravno opoldne med obedom komu nadležen bil, smo gosp. Peterlin, posestnik Šmid in jaz z veseljem sprejeli ponudbo gosp. kanonikovo, da nas rade volje spremi on sam do „Hotel de la Ville“. Za dober četrt ure daljave smo morali plačati fiakerju za vožnjo nas štirih oseb tudi toliko, t. j. 4 franke. Po postavi, ki jo imajo vozniki v Rimu, moral nas bi bil za ta denar peljati uro daleč. Talijan in — vest, no! to je pač dvoje, o čemer smo se zlasti prve dni večkrat prepričali.

Vozeč se od kolodvora proti našemu namenjenemu stanovanju videli smo koj marsikaj znamenitega; — pa tudi brez žalnega bilo ni. Pripeljavšim se v eno bližnjih ulic, djal nam je gosp. kanonik Črnčič: „Ta cesta pridrži od trdnjavskih vrat „Porta Pia“, skoz katera so roparske talijanske druhali l. 1870. siloma vlomile in oropale sv. Očetu zadnjo njihovo lastnino, sv. Rim. (No! da to ni bilo ravno težavno, še manj pa kak hrabrovitežki čin, o tem bom spregovoril o poznejši priliki.) V urnem teku naprej vozeč se, vgledali smo ob desni našega pota velikanski, prekrasni kamniti palači enak vodnjak (menda „Fontana di Trevi“ imenovan), ozališan z mnogimi kipi in mističnimi živalimi. Iz mnogo vrelcev

*

bobnela je bistra studenčnina, ter pretakala se v skalnate medenice. Kmalu naprej dospeli smo na „Španjski trg“ (Piazza di Spagna), ki je eden izmed večih in najlepših celega Rima. Velika zgradba, ki omejuje ta trg proti izhodu, je sloveča „Propaganda“, t. j. ustav, v katerem se šolajo misijonarji za vse narode sveta, in v katerem je bival in študiral njega dni tudi naš slavnoznani rojak in poznejši srednje-afrikanski provikar dr. Ignacij Knoblehar. Pred „Propagando“ stoji visok kamniten steber, čegar vrh kinča kip Marije brez madeža spočete. Tje naprej k desni roki peljejo iz trga za monumentalnim vodnjakom prezale in široke kamnate stopnice visoko gor do cerkve presvete Trojice, ki je s svojim krasnim sprednjim licem velik kinč vsemu trgu. Grič, na katerem ta cerkev stoji, imenuje se „Monte Pincio“. Primaknjen je tedaj tik mestu, na njem je prekrasni perivoj, in od tam ima obiskovalec razgled čez ves Rim.

Iz Španjskega trga zavozili smo v ulico „Via Babuino“. Tu nas je čakalo še nekaj žalnega; videli smo namreč stavbo ravno v delu, katero protestantje širokoustno imenujejo „hišo molitve“, ki bo pa imela le namen, širiti med stanovnike sv. Rima krive nauke Lutrovih zmot. Proti koncu te ulice vstavil je voznik: bili smo pred gostilno „Hotel de la Ville“. Gosp. kanonik Črnčič povedal nam je bil uže prej, da zahteva gostilničar na dan po 3 franke za stanovanje od ene osebe; djal pa je tudi, da v primeri na nazočnost velikega števila tujcev in na odličnost gostilne to ni veliko, ter da bi se cenejše javaljne kje stanovanje dobilo. Bili smo zadovoljni s tem, in prijazni gosp. kanonik se je zdaj od nas poslovil. Prav veselilo nas je, ko smo tu dobili ostale znance iz Ljubljane, s katerimi smo se bili v veliki gnječi na kolodvoru zgrešili; tudi Hrcegovince našli smo uže v tej gostilni. Dali ste se po željah naših č. g. Peterlina, posestniku Šmidu in meni dve sobi ena poleg druge, česar smo bili vsi prav veseli.

Ko smo odložili svojo prtljago, podali smo se koj v spodnje gostilnične sobe. Šla je ura uže na eno čez poldan, toplega zavžili še nismo bili nič; ni bilo toraj čudo, da smo vsi želeli dobiti kaj pod zobe. Ker je kazalo, da bomo na skupni obed (table d' hote) morali še dolgo čakati, sem si skušal pri glasoviru (ki je stal v predsobi velike obednice, in na katerega sem namestu zamujene maše ssv. Petru in Pavlu na čast zaigral nekatere njune slovenske pesme) vtolažiti nadležni želodec, — pa, ni šlo! Zahtevali smo toraj koj posebej juho (katere je bilo toliko, da se je dobro skrilo dno krožnika, — pač dosti za pokusiti) a za najesti se je veliko premalo); dobili smo zraven tudi še pečenko in salato. (Pečenka je veljala za teletnino; a morala je tista žival že precéj velik volič biti.) Kruh je bil malo ali pa nič boljši, kot v Jakinu; edino vino, tamno-rudeče barve, bilo je dobro. In račun o vsem ravno popisanem? No! ta nam je pokazal, da nas rimljanske gostilne hočejo dreti s pilo in ne z nožem. Gosp. Peterlin, Šmid in jaz plačali smo nekaj soldov čez 17 frankov! Po našem slovenskem pregovoru „kaj tacega ni za večkrat, ampak za nikoli več“ — toraj tudi vabila za vsakdanji skupni obed (kar bi bilo pač cenejše stalo) nismo hoteli sprejeti.

Po obedu bi se bilo po tako dolgem in trudapolnem popotvanji pač prileglo malo počitka; ali tega si nismo hoteli privoščiti. Preveč namreč nas je želja gnala na grobe prvakov apostoljskih, katerih god v Rimu obhajati in praznovati bili smo tako srečni prvikrat, in brž ko ne tudi zadnjikrat v življenji. Od „Hotel de la Ville“ imeli smo le malo korakov na druzega izmed glavnih rimskih trgov, imenovanega „Piazza del Popolo“. Tje smo se tedaj koj po obedu podali. Rim je velikansko mesto, ppzidano na sedmerih gričih, obdano in ograjeno krog in krog od močnih, začrnelo-rujavih zidov. Štirnajst vrat je skoz to obzidje, izmed katerih je dvoje zazidanih; skoz druzih dvanajst peljejo vhodi v mesto. „Piazza del Popolo“, t. j. ljudski ali narodni trg, z visokim obeliskom ob sredi, je zato posebno znamenit, ker je, ako ravno je tik mestnih vrat, „Porta del Popolo“ imenovanih, tedaj na kraji mesta, vendar nekako osredek njegov zato, ker se od tod cepijo tri glavne ceste Rima enako trem zvezdnim žarkom; ali da dam boljšo priliko: enako trem močnim deblom, od katerih se razprostirajo kakor veje od drevja neštevilne ulice celega velikanskega mesta. Leva glavna cesta „Via Babuina“ namreč, nam je uže nekoliko zana. Skoz njo pripeljal je pot od kolodvora; dospeti se pa more po njej tudi do dveh izmed najbolj slovečih svetišč rimskega mesta, k baziliki „Marije Snežnice“, imenovane tudi „Marija večja“ (S. Maria Maggiore), in od nje naprej k baziliki pri „Sv. Janezu v Lateranu“. — Druga srednja cesta, imenovana „Via del Corso“, je glavna in najbolj znamenita vsega Rima. Ona, bi djal, prereže mesto ravno skoz sredo, in pelje naravnost dol do velikanskih raznovrstnih razvalin starega Rima, tje dol, kjer so stolovali starodavni sloveči, pa tudi slaboglasni rimski cesarji, imeli svoje palače, zbornice, sodišča, gledališča, ječe itd. Tretja glavna ulica „Via di Ripetta“ pelje k desni in to proti najznamenitejšemu kraju novega ali sedanjega Rima, proti baziliki sv. Petra. Po tej cesti napotili smo se tudi mi. Šli smo memo jugoslovanskega vstava pri Sv. Jeronimu, prišli kmalu do kraja, kjer se nam je k desni pokazala globoka struga reke Tibere; šli smo po tej poti še nekoliko naprej, potem pa se zavili v novo ulico k desni roki. Konec nje ostali smo strmé! Tri glavne stavbe rimskega mesta so se nam pokazale tu skupno: Angeljski most, ki pelje čez reko Tibero; njemu nasproti velikanski Angeljski grad; čez mestna poslopja ob levi pa se je dvigala po vsem svetu sloveča in znana kuplja Št. Peterske bazilike.

(Dalje prihodnjič.)

Slovstvo.

* „*Statističko izvješče trgovačko-obrtničke komore v Zagrebu* obuhvaćajuće sve gospod. grane komorskoga okružja za godinu 1880. sa osovratom na cjelo razdobje od godine 1876—1880“ imenuje se ravno nam došla 296 strani obsegajoča prav lično tiskana knjiga, polna zelo mičnega statističnega gradiva o gospodarskih razmerah naših sosedov Hrvatov. Spregovoriti hočemo še več o tej zanimivi knjigi.

* „*Gedanken eines Laien über Materialismus und insbesondere Darvinismus*“ imenuje se nam došla, ravno izdana brošurica, katera jedrnato ugovarja Darvinovim načelom, ter sklepa tako-le: Pisatelj teh vrst žalibog si ni bil zmirom v tako jasni zavesti, o bitji Božjem, kakor zdaj, pa uže pred več leti je začel o tem vprašanji bolj resno premišljevati in ni dolgo trajalo, da so ga vsa nasprotstva, ki svet polnijo, k prepričanju peljala: da onemoglosti nasproti mora biti vsegamogočnost, še bolj mu pa je bilo to jasno, ko je opazil, kako nedosledna so mnenja Darvinova o continuiteti v tem, da duševni svet iz vrste spusti in s tem skuša stvarnika odstraniti.

* „*Oesterreichs geschichtliche Jubiläumstage in den Jahren 1882. und 1883. von Sigmund Berger*“ imenuje se knjižica, ki na 68 straneh in v 3 oddelkih popisuje vstanovljenje avstrijske države in posebno 600letnico, odkar so združene ž njo Štajarska, Kranjska itd., na-

dalje 500letnico združenja Trsta in 200letnico, odkar je bilo dunajsko mesto oprosteno Turkov. — Črticam tem dodanih je več ličnih podob.

Mnogovrstne novice.

Zanimivo je vedeti, kako so razkropljeni po svetu naši domačini Kranjci in Kranjice; nasproti pa tudi, od kod so nedomačini na Kranjskem bivajoči. Ljudsko štetiljenje od 31. decembra l. 1881 nam kaže sledeče številke:

	možkih:	žensk:	skupaj:
V deželi je bilo Kranjcev	222,249	245,538	467,787
Na Nižeavstrijskem	3987	1800	5787
„ Gornjeavstrijskem	506	230	736
v Solnograškem	153	64	217
na Štajarskem	8501	5631	14.132
na Koroškem	3703	2531	6.234
v Tržaškem	4586	6445	11.031
na Goriškem	772	919	1691
v Istri	1051	920	1971
na Tirolskem	268	162	430
na Predarelskem	36	14	50
na Českem	326	236	662
na Moravskem	193	116	309
v Šleziji	67	35	102
v Galiciji	69	29	98
v Bukovini	3	2	5
v Dalmaciji	203	133	336
na Ogerskem in Erdeljskem	1353	58	1411
na Hrvaškem in Slavonskem	4338	541	4869
na Reki	72	162	234
v vojaški Krajini	99	22	121
v Bosni in Hercegovini	225	23	248
v unanjih deželah	1261	95	1356
neznano kje	857	218	1075
			520.892

Na Kranjskem pa je ob času štetiljenja bivalo nedomačinov, in to:

	možkih:	žensk:	skupaj:
z Nižeavstrije	244	255	499
z Gornjeavstrijskega	84	70	154
z Solnograškega	21	15	36
z Štajerskega	1694	1747	3441
z Koroškega	465	437	902
z Tržaškega	226	266	492
z Goriškega	947	832	1779
z Istre	283	210	493
z Tirolskega	132	82	214
z Predarelskega	4	4	8
z Českega	598	499	1097
z Moravskega	232	236	468
s Šlezije	54	61	115
z Galicije	38	27	65
z Bukovine	1	2	3
z Dalmacije	17	37	54
			9830

Politične stvari.

Uradniki pa minister Taaffe.

Ko je pred nekaj časom državni poslanec pl. Plener šel gor v svoj volilni kraj Eger agitirat tako strastno zoper Taaffejevo ministerstvo, da je bil govor njegov konfisciran, so mu pristaši njegovi še posebno zaradi strastnih napadov na vlado vredili veliko slavljenje. Teh demonstracij sta se vdeležila z očividnim nasprotovanjem zoper vlado med drugimi tudi c. kr. namestništa svetovalec Veith in c. k. viši finančni svetovalec Bitter. — Ravno tako godilo se je in se, kedar je prilika, še godí pri nas v Ljubljani, ne da bi se bil dotičnim uradnikom las skrivil.

V zgoraj omenjenem slučaji pa se je vedenje imenovanih c. kr. uradnikov ministru Taaffe-u vendar-le prenedostojno zdelo in premestil jih je iz službenih ozirov — kakor se fakcijozni opoziciji navadno zgodi, vsaj na veliko prijetnejše mesto — v Prago. — Levični časniki, se ve da, s krvavimi črkami opisujejo to „nezaslišano“ postopanje brezozirne sedanje vlade, premeščena uradnika pa sta vesela zavolj sladke kazni, in našla bodeta gotovo posnemovalcev, kakor se je uže pri nas imenoval tak uradnik, ki hoče po tej zdaj ne več nenavadni poti priti v boljšo službo in v mestu njemu bolj povoljno.

Naši dopisi.

Iz Trsta 4. julija. — Njih cesarska kraljeva visokost cesarjevič Rudolf blagovolil je prevzeti pokroviteljstvo za „delavsko podporno društvo“ v Trstu. Veliko veselje med tržaškimi Slovenci je zaradi te visoke časti; društvo postalo bo veliko, in potem je vse obrekovanje nekaterih intrigantov prestriženo, hudobneži so poparjeni, iztrgana jim je krinka z obraza.

Novomesto 28. junija. — V noči od 26. na 27. t. m. je k soseski sv. Mihael-Stopiče spadajoča vas Véliki Cerovec, strašni požar obiskal, kateri je ugoden zarad sape kmalu vsa stanovališča, pohištva, vso zalogo klaje in žita, obleko in druga orodja 27 posestnikom, potem streho cerkvenega zvonika, dva zvonova in cerkveno klet upepelil. Zgorelo je tudi 7 prešičev in 5 kozlov. Škode je čez 45.000 gold. Za olajšanje nadloge pogorelcem v tem žalostnem stanu prosim vljudno, da bi slavno uredništvo blagovolilo po poti slavnega lista za daritev milih darov za jako nesrečne pogorelce spodbujati in došle doneske meni poslati.

Vredništvo „Novic“ bo prav radovoljno sprejemalo in do c. kr. okrajnega glavarstva v Novomesto odpošiljalo.

Iz Notranjske Bistrice. — Lansko leto je bil po prizadevanji in trudu našega župana gosp. Aleks. Ličana naši lepi podružnici krasen zvonik prizidan. Binkoštne praznike so zapeli ž njega prvikrat trije novi, lepo ubrani zvonovi, katere je gosp. Alb. Samassa, ljubljanski zvonar, prav hvalevredno, lepo harmonično izdelal. Občina je popolnoma ž njegovim delom zadovoljna. Le en glas je, da tako prijetnega zvonenja ni daleč okrog. — Naš spoštovani gosp. dekan leži še zmerom smrtno bolan; ravno ko je slovesno nove zvonove vpeljal, ga je mrtvud hudo zadel. Bog nam ga še ohrani, to je srčna želja cele fare. Letina do sedaj še precéj dobro obeta, le suša nas je uže nekoliko treti začela. Sadja, posebno češpelj, bo prav malo, dasiravno so prav lepo cvetele. Slana nam ni mnogo škodovala.

Iz spodnje Idrije 28. junija. — Tare nas dvojna kuga, ena živino, druga pa naše ubogo ljudstvo. Bolezen kozé po mestu Idriji in spodnji Idriji močno napada in za ene dni na posteljo poklada, po Idriji pa tudi ene smrt pobira. Pri nas sta dva odraščena umrla; drugi, ki se prehlajenja varujejo, vsi ozdravijo; samo nekaj otrok je tudi za kozami umrlo.

Druga naša nadloga je pri živini, kar nam zmiraj hujše škoduje, dim in smrad idrijskih žgalnih peči živega srebra.

Prejel sem dne 27. maja t. l. v pregled razsodbo od c. kr. rudarskega glavarstva iz Celovca od dne 2. maja 1882., v kateri je 30 strani popisanih in vse ovrženo, kar so nam vestni gospodje profesorji in deželna vlada v Ljubljani dne 17. aprila 1875. leta št. 905 spoznali bili.

Da se bodejo bralci „Novic" sami prepričali, da so naše pritožbe zarad škode o idrijskih žgalnih pečeh pravične, naj omenim, koliko redimo živine in kateri škoduje. V mestu Idriji redijo 113 krav, pa le dvanajstim škoduje, tistim pa, ki imajo senožeti proti spodnji Idriji, ostane zdravih 101 krav. V spodnji Idriji vseh 5 občin redi 388 krav, pa le 80 krav pod tem smradom je nesrečnih, zdravih ostane 308 krav, tedaj skupaj v Idriji in spodnji Idriji redijo 501 krav, pa od teh je le 92 krav pod smradom, od katerih je od leta 1868. pa do danes odpadlo 306, reci: tri sto in šest telet, če bi cenil eno tele 14 gld., bi bilo škode 4284 gld. Druge živine je v tem času odpadlo: 8 konj, 4 voli, 17 krav, 5 junic, 71 koz in 205 ovac, kóz in ovac ne morejo posestniki več rediti, kolikor bi jih nakupili, toliko bi jim jih pocrkalo.

Dne 26. t. m. popoludne od 5. do 6. ure je obiskal našo občino naš deželni glavar grof Thurn iz Ljubljane in je pregledal dela nove cerkljanske ceste, katera se je napravila tako, kakor je idrijsko rudarstvo imeti hotelo.

Iz Kamnika 27. rožnika. (*Poziv!*) Vsak pridelek prinešen iz polja književnosti naše, ako le količkaj v vstreza narodnim našim potrebam, pozdravljamo z veseljem, s prav otroškim radovanjem, ko vidimo, da smo zopet za en korak bliže svojemu cilju.

A kako dobro je pri srci slovenskemu pisatelju, ki čuje da njegovega truga sadu narod ne prezira, ampak ga marljivo bere in bere ne brez uspeha! Pri kolikih zares koristnih spisih pri nas to žalibog ni resnica! A prišli bodo odlični pisatelji slovenski, ki bodo stvarili dela, katera bodo našla pot v roke najpriprostejšega Slovenca; takrat pa — upati smemo — ne bomo več zaničevan in nepoznan narodič, marveč smeli bomo stopati v eni vrsti z odličnejimi narodi po poti Slave.

Ali koliko nam je še truditi se, da dospemo do tje, tega še niti dobro vedeti ne moremo, ampak naša dolžnost je, uporabljevati sproti vsa sredstva, ki nas vodijo — počasno pot tje „gor". Dolžnost naša je, z združenimi močmi delati, pomagati drug druzemu nositi ne lahko breme, katero so srečneji narodi uže odložili in gotovo je, da naš trud ne bo brez vspeha. Eno tacih gori omenjenih sredstev dovoljujem si ponujati svojemu dragemu narodu danes in upam, da se ne bo preziralo, marveč da se bodo častiti rojaki moji poslužili imenitnega orodja, katero jim molim:

Vzpričel sem veliko pisateljsko podjetje, čegar izvršitek pa mi je brez pomoči celega naroda nemogoč. Pristopite toraj, dragi rojaki moji, in pomagajte mi!

Mojim ponižnim zahtevam, katere opisal sem tudi uže v 134. štev. let. „Slov. Naroda", ne bo težko vstreči, ako se količkaj potrudite; poprimite se krepko z zedinjenimi močmi in zagotovljam Vas, odvalili bomo težek kamen od srca materi Sloveniji! Pričnite toraj in dopisujte mi pridno! Iz cele Slovenije, a samo iz Slovenije, to je: iz Kranjske, Štajarske, iz Primorja, tužne Istre in iz Koroške — pričakoval bom statističnih poročil slednje občine. Ne pozabite in ne zakrivajte mi natančno o običajih, lepih in slabih lastnostih in o potrebah ljudstva bodisi v socijalnem ali teritorijalnem in duševnem obziru. Posebnosti slednjega kraja, zlasti narodnosti in proti narodnosti stanje, število prebivalcev slednje občine, to je, mesta, trga ali vasi, pravo ime in oddaljenost enega kraja od druzega, z eno besedo: seznanite me z gori rečenimi deželami tako natanko, ko da bi živel v vsacem kraju in v vsacem krogu sam. Povdarjam pa, da se tiče samo statistike sedanje Slovenije.

Ako se nahajajo občine, ki nimajo poročevalca, prosim, da bi se one zategadel ne opuščale, ampak da jih prevzame eden ali drug v svoje področje.

Zanašam se na svoje rojake, da bodo tudi vestno poročali, kajti neresnični podatki kazili bi celo podjetje na občno kvar.

Frankirana pisma naj se dopošiljajo pod mojim naslovom, in, ker nameravam z novim letom nadaljevati, prosim, da bi do tje dovršili svojo stvar.

Lovro Vega.

Iz Škofje Loke. — Pretekli teden 24. dne u. m. imelo je naše mesto sprejeti visocega gosta — občeljubljenega nadvojvoda Albrehta, ki je prišel iz Cirknega ter se prekmalu odpeljal na Trbiž. — Mesto je bilo okinčano z zastavami in vse prebivalstvo bilo je na nogah. — Ravno tisti dan obhajala je nunska gospá mati Benedikta 50letnico svoje samostanske obljube.

Iz Ljubljane. (*V seji odborovi družbe kmet.* 2. t. m.) sklepalo se je o sledečem: Predsedništvo se pooblasti, c. k. ministru za poljedelstvo, grofu Falkenhay-u pa tudi ministroma dr. Pražak-u in baronu Conradu sporočiti družbeno čestitanje k najnovejemu njihovemu odlikovanju; — enako se predsedništvo naprosi, gosp. deželnemu predsedniku A. Winkler-ju izreči živo milovanje zarad smrti njegove matere. —

Poročilo o nasvetu za postavo zarad pokončevanja škodljive prednice med deteljo se pretresava ter se dokonečno sklene, priporočiti, postavo osnovati po enaki štajarski postavi z malimi spremembami in z dostavkom, da se ima razglašenje po dvakrat na leto ponoviti.

O dopisu zarad društvene ročne mlatilnice v Senožečah sklene se, da vsikakor ostane pri prodaji mlatilnice uže pred delj časom sklenjenim, — ter, da se ima mlatilnica takoj kupcu izročiti. — Reši se poročilo vipavske podružnice, kateremu je bil priložen zapisnik seje njene.

Prošnja občine spodnja Idrija zarad privoljenja dveh novih živinskih sejmov se reši. — Sirarska družba na Bistrici v Bohinji predlaga po tamošnji podružnici izkaz, da je tamošnja sirarska hiša popolnem dovršena; vsled tega se ji nakaže druga polovica državne podpore 250 gld. — Vodstvo društvene podkovske šole v Ljubljani nasvetuje nekatere spremembe o vredbi šole v tem smislu, da naj bi se podučevalo vsako leto v dveh tečajih po blizo šest mesecev ter da bi se v vrsto šolskih predmetov vzel tudi poduk o ogledovanji klavne živine in mesa. Sklene se ta nasvet vladi kot začasno poskušnjo priporočiti, — ob enem pa tudi naglašati, da se na tej šoli odpravljeni poduk o živinozdravništvu zeló pogreša na škodo dežele in zavoda. — Računi o nakupu novega orodja za podkovsko šolo izroče se gospodu odborniku Vičel-nu v pregled, — sklene se pa tudi naredba, po kateri se ima skrbeti za to, da se orodje ohrani v dobrem stanu in da se ne pogubi. — Vsled poročila, po katerem je društvena lastnina botanišk i vrt v novih zemljiških knjigah vpisan na ime c. k. erara, sklene se v pravem času do dne 30. novembre t. l. v varstvo društvene lastnine vložiti pritožbo, ter se za izvršitev tega sklepa naprosi gosp. odbornik dr. Maks pl. Wurzbach. — Naredba ministerstva za poljedelstvo zarad porabe državne podpore za povzdigo rastlin se prebere ter sklene, po uže razdeljeni podpori in v smislu te naredbe rešiti vloženo prošnjo za podporo. — Pismo gosp. učitelja M. Ranta zarad podob k njegovemu spisu o sadnemu drevju škodljivih mrčesih izroči se odborniku dr. Poklukar-ju

v poročanje. — Vsled vložene društvene prošnje naznanja kupčijsko ministerstvo, da se vrše ravno zdaj razprave, vsled katerih se imajo pričakovati izdatne polajšave pri prevažanji klavne, posebno pa plemenne živine na železnicah.

Konečno bili so sprejeti za nove ude družbe kmetijske sledeči gospodje:

a) Za podružnico senožeško 14:
Andrej Mogajna, posestnik v Spodnjih Vremah,
Andrej Dekleva, posestnik v Britofu,
Janez Drujc, mlinar v Zaverhku,
Anton Fettich Frankheim, župnik v Vremah,
Franc Novak, posestnik v Britofu,
Anton Perhavec, posestnik v Zgornjih Vremah,
Matevž Prelc, trgovec v Britofu,
Jožef Deves, posestnik,
Anton Meden, posestnik,
Ignacij Perhavec, posestnik,
Franc Mahorčič, posestnik,
Josip Piano, posestnik in župan,
Franc Šuša, posestnik, — vsi iz Senožeč,
Anton Može in Franc Suša, posestnika iz Dolenje vasi;

b) za podružnico vrhniško:
Gabrijel Vincencij Jelovšek, posestnik na Vrhniki,
Karol Obreza, posestnik in c. k. poštar na Vrhniki,
Janez Oblak, župnik v Borovnici;

c) za podružnico vipavsko:
dr. Kenda Josip, zdravnik,
Sorè Ludovik, uradnik,
Štajer Franjo, doktorand,
Žvokelj Josip, posestnik, — vsi iz Vipave,
Žgur Ivan, posestnik in župan v Podkraji, in
Žvanut Kristij, privat v Lozicah.

— (*Mestni odbor ljubljanski*) zboroval je dné 27. preteklega meseca in v tej seji bralo se je pisanje mestnega odbornika Ziegler-ja, v katerem naznanja svoj izstop. Po predlogu viteza Bleiweis-Trsteniškega podeli se profesorju dr. A. Valenti, ki je obhajal 25-letnico svojega delovanja, meščanstvo ljubljansko. Po dr. Zarnik-ovem predlogu razpiše se služba mestnega živinozdravnika. Odbornik Potočnik poroča v imenu združenih odsekov o odpeljavanji onesnažene vode od Kozler-jeve pivarne po kanalih v Marije Terezije cesti, nasvet ta s primerno ostrimi pogoji se sprejme. Nadalje poroča gosp. Potočnik o napravi brvi čez Gruberjev kanal. Dalje sledí dr. Drč-evo poročilo o obrtnijski šoli, — potem poročilo o napravi nove prodajalnice poleg Andreto-ve za vodo. Živahna bila je razprava o prošnji veliko hišnikov v Št. Florijanski ulici, da bi se smelo tam ob hišah tržne dni nastavljati po eno vrsto voz, kakor je bilo to poprej, — konečno se je sprejel predlog za dovoljenje. — Ugovarjala je temu nasvetu samo nemška inteligenca. G. Regali vtemeljuje svoj predlog, naj se vsa mestna rokodelska dela na podlagi gotovega cenilnika po javni dražbi oddajo za leto in dan; ta predlog izroči se stavbenemu odseku. Dr. Zarnik predlaga, naj se finančnemu odseku nalaga, v eni prihodnjih sej poročati o stanji mestnega posojila. Po ugovoru dr. Suppan-a in zagovarjanji J. Hribarja sprejme se ta predlog z dostavkom slednjega. — Konečno se sprejme še predlog zarad vredbe pogodbe z najemniki mestne vžitnine, zato zdaj odpade vžitnina od petroleja.

— (*G. Josip Regali*) se je odpovedal mestnemu odborništvu.

— (*Bazar v ljubljanski čitalnici*) bil je preteklo nedeljo jako živahen, kupčija na korist „Narodnega Doma" prav dobra in točke mičnega programa izvršile so se vse prav izvrstno v popolno zadovoljnost zeló obilo navzočega občinstva, samo vreme je precéj nagajalo, ker Medardovi dnevi še niso pri kraji.

— (*Košnja*) bila je pretekli teden zarad zeló deževnega vremena sila slaba, nakoša se komaj dobra polovica vlanskega pridelka, razun tega pa še vreme velik del pridelka pokvari in stroške spravljanja zeló zvikša.

— (*Kmetska posojilnica ljubljanske okolice*), registrovana zadruga z omejenim poroštvom v Ljubljani, imela je dne 2. julija skupno sejo ravnateljskega in nadzorovalnega odbora, pri kateri je med drugim poročal blagajnik o delovanji v prvem pol letu njenega obstanka. Iz tega poročila posnemljemo naslednje: Skupnih dohodkov imelo je društvo 26.778 gold. 37 kr., skupnih stroškov 23.802 gold. 37 kr. Hranilnih vlog vložilo se je od 10 strank 11.223 gold. — Posodilo se je 10 strankam proti intabulaciji 7560 gold., 38 strankam proti menjicam 15.825 gold. (Društvena pisarna je na Marije Terezije cesti hiš. št. 3. Uradni dan vsak torek dopoludne.)

— (*Dragocena čaša.*) K družinski ustanovi neke rodoljubne plemenite družine na Kranjskem spadala je razun svote v denarji in knjižnice tudi srebrna čaša, predstavljajoča švedskega kralja Gustav Adolf-a na konji, oboje v višini blizo 15 centimetrov. Izvedenci za starinske dragocenosti cenili so čašo na 500 gld. in, ako bi se poseben kupec za take reči našel, na 1500 gld., pa našel se je poseben prijatelj za take starine iz Frankfurta in plačal za čašo pretekle dni *21000 goldinarjev*, ter je s tem dohodke omenjene družinske ustanove prav izdatno zboljšal.

— (*25letnico*) svojega službovanja je praznoval 28. p. m. profesor Valenta; dopoludne so mu čestitali osebno gospod deželni predsednik Winkler, župan Grasselli s poslanstvom mestnega odbora, ki so mu naznanili njega izvolitev za mestjana Ljubljanskega, potem vodstvo zdravn. društva, poslanstvo njegovih bivših asistentov, ki so mu izročili srebrno kupo in skupščina lekarjev. Zvečer ob 7. uri zbralo se je 26 udov zdravniškega društva v družbenih prostorih, kjer je bila slavnostna seja. Ostavivši vse drugo z dnevnega reda, proslavljal je jubilanta dr. Keesbacher, in našteval njegove zasluge kakor strokovnega pisatelja, zdravnika, ravnatelja bolnišnice, ljubljanskega mestjana in ustanovnika zdravniškega društva. Izvolili so potem vsklikoma gosp. profesorja za častnega uda društvu. Profesor Valenta se je zahvalil za odlikovanje, imenoval je društvo svojega ljubčeka, ter obetal vse storiti, da bode dete veselo živelo. — Ob 8. uri je bil slavnosten banket za 30 oseb pri Tavčarji. — Društveni prvomestnik dr. Schiffer je napil jubilantu, zahvalil se mu je v daljnem govoru profesor Valenta. Vladni svetovalec dr. Stöckl je napil Valenti, kateri, dasiravno profesor, ostane le večen dijak. Na to je odgovoril jubilant, zdravniki ostanejo zmirom učenci. Še je napil profesor Valenta na blagor mestu Ljubljanskemu in dr. Keesbacher je prednašal pesem zloženo na slavo temu dnevu. Pozna ura je uže bila, ko so se zbrani ločili. — Tudi mi zakličemo: Ad multos annos!

— (*Češnjev somenj*) pretekli ponedeljek bil je živahen, mnogo ljudstva in mnogo živine, pitani voli so se dobro plačevali, tudi za konje je bilo nekaj kupca, drugo blago pa — razun dežnikov — se je slabo prodajalo, ker je skoraj ves dan dež lil.

— (*Poslano.*) V predzadnji (25.) številki „Novic" je bilo omenjeno krških rakov in izrečena želja, da naj bi kranjsko ribarsko društvo priskrbelo iz Francoskega rakov, kateri naj bi se spustili v vodé. Da je strašna kuga rake ne le v Krki,*) ampak tudi v Ljubljanici čisto

*) Glej naš dopis s Krke v zadnji številki.

pokončala, je kranjsko ribarsko društvo naznanilo uže v „Laibacherci“ 15. in v „Slov. Narodu“ 26. maja t. l. Kar se tiče rakov za zalego, do zdaj, ko bolezen še razsaja po več vodah in jo imajo živi raki večidel uže v sebi, nikakor ne bi bilo pametno, take rake v vode spuščati; to bo mogoče k večemu še le čez leto dni, ker do tje bo menda vendar uže kuge konec; zdaj bi bilo še dvomljivo, če bi se vloženi raki mogli ohraniti. Ko pa neha kuga popolnem, bo ribčem in lastnikom ribštva morala biti dolžnost v prvi vrsti, ako sploh hočejo od ribštva še kaj dohodkov imeti, da sí naročijo rakev za zalego. Kranjsko ribarsko društvo pa s svoje strani gotovo ne bo zamudilo, potem naročiti takih rakov, kolikor mu to denarne moči dovoljujejo.

R. Kastelic.

— (*Reklamacijska komisija Kranjske*) imela je danes zopet javno sejo, v kateri so se rešile pritožbe za okraj črnomaljski in kamniški. — V malo dneh bode komisija dokončala svoje delo in v prvih dneh prihodnjega tedna bo dokončala svoje delo z rešitvijo pritožbe okraja ljubljanske okolice in sklepi o predlogih deželnega nadzornika glede nasvetov nekaterih na novo pregledanih občin.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Odlikovanje ministrov namreč: poljedelskega ministra grofa Falkenhayn-a, pravosodnega ministra dr. Pražak-a in naučnega ministra barona Conrad-a z redi železne krone prve vrste, je ena najpomenljiveših novic preteklega tedna. — Da sta prvoimenovana dva ministra prejela tako visoko odlikovanje cesarjevo, o tem sodijo enako vladi prijazni, kakor vladi nasprotni časniki najvišje priznanje za težavno in izvrstno poslovanje imenovanih ministrov v smislu in duhu od najvišje strani po vsem odobravane politike grofa Taafe-a — zato mu pa tudi prijatelj in neprijatelj prizna v tem odlikovanji zanesljivo znamenje popolnem vtrjenega, neomahljivega stanu Taafe-jega ministerstva. — Pri ministru Conradu naglašajo vsa poročila kot uzrok odlikovanja njegovo ravno dovršeno 40letno službovanje, to je gotovo lepa doba in gotovo bi se tudi Slovencem po pravici trdosrčnost smela očitati, ako bi se ne veselili nedvomljivega znamenja, da naučni minister prav kmalu — gre počivat na svoje zaslužene lavorike. — Časniki fakcijozne opozicije so seveda po tem odlikovanji še bolj potrti in zbegani, — in še bolj bolí te časnike in vso levično stranko, odkar jih je začela „Norddeutsche Z.“, glasilo Bismark-a, prav redno, pa — neusmiljeno obirati.

Jako pomenljive so druge dogodbe na našem državnogospodarskem polji. „Wiener Ztg.“ od dné 29. preteklega mesca razglaša naredbo trgovinskega ministra, vsled katere se s 1. julijem 1882 počenši na podlagi postave od 14. decembra 1877. l. prevzame Predarlska železnica v državno oskrbovanje. S tem korakom je pot pripravljena za popolno prosto gibanje države po vseh železničnih progah zapadne državne polovice od Dunaja proti Švajci na Francosko in Južnonemško. Odprta bo pa tudi državi prosta pot z Dunaja proti jugu skoz Ljubljano do Trsta, ako se potrdi, kar se zdaj iz zanesljivih virov poroča, da ima vlada uže sklenjeno ali vsaj kmalo skleniti pogodbo proste vožnje po južni železnici od Ljubljane do Divače; iz Divače do Pulja je uže tako državna železnica in kadar se dovoli in dodela še mali kos s Herpelj v Trst, zvezan je Dunaj z morjem po železnici, za katero vlada sama vožnino določuje, to bo zeló pomenljiv napredek za povzdigo naše trgovine in obrtnije.

Iz Egipta. — Tukajšnje zmešnjave še niso razmotane, akoravno konferenca evropskih velevlasti uže nad teden dni zboruje. Angleška pripravlja prav demonstrativno barke, topove in vojaštvo za zasedanje Sueškega kanala. Enako pripravlja Arabi-paša vse potrebno, da bi odbil poskušnjo unajne države, Egipt zasesti.

Posvetovanje konference v Carigradu ima sicer biti tajno, vendar se posebno zanesljivo po izjavi laškega ministra Macini-a — toliko sme zanesljivo soditi, da so vse velevlasti podpisale zapisnik, po katerem ne sme nobena država v Egiptu iskati pridobitve, nadalje: da nobena država ne sme sama od sebe in brez privoljenja vseh držav zasesti Egipta — tudi ne deloma, razun v kolikor bi bilo to neobhodno potrebno za varstvo lastnih državljanov. Tudi v tem je videti konferenca ene misli, da se Turški zabrani Egipt ponižati na stopnjo druzih turških dežela, temveč se ima braniti tamošna narodna prostost v notranji upravi in posebno prosto gibanje gledé zveze Egipta z vso drugo Evropo gledé trgovine in denarstvenih zadev.

Amerika. — Dné 30. junija vsmrten je bil Guiteau, morilec umrlega predsednika severno-amerikanskih združenih držav.

X. izkaz doneskov

za spominek dr. J. Bleiweisa vit. Trsteniškega.

Gospod	Ogradi Fr., kanonik v Mariboru	5 gold.	— kr.
„	Herg Lorenc, kanonik v Mariboru	5 „	— „
„	Gregorčič Simon v Renčah .	5 „	— „
„	Černe Fr., duhoven v Trstu	— „	50 „
„	Rozman Jan. Nep., župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani . .	5 „	— „
„	Zupančič Anton, profesor v semenišči v Ljubljani . . .	5 „	— „
„	Žlogar Anton, mestni kaplan v Ljubljani	2 „	— „
„	Resnik Jožef, mestni kaplan v Ljubljani	2 „	— „
„	Sterbenc Jožef, duhovnik v pokoji v Ljubljani	4 „	— „
„	Kilar Janez, mestni kaplan v Trnovem	2 „	— „
„	Zupan France, cerkovnik v Ljubljani	1 „	— „
„	Fabijan Janez, trgovec v Ljubljani	5 „	— „
Pri novi maši čast. gosp. Janeza Muraveca v Podmelcu od gostov nabranih		5 „	— „
	Skupaj .	46 gold.	50 kr.
K temu v zadnjem listu izkazanih .		1161 „	90 „
	Skupaj do zdaj .	1208 gold.	40 kr.

Žitna cena

v Ljubljani 28. junija 1882.

Hektoliter: pšenice domače 9 gold. 26 kr. — banaške 10 gold. 3 kr. — turšice 6 gold. 80 kr. — soršice 7 gold. 30 kr. — rží 6 gold. 35 kr. — ječmena 4 gold. 71 kr. — prosa 5 gold. 34 kr. — ajde 5 gold. 4 kr. — ovsa 3 gold. 74 kr. — Krompir 3 gold. 3 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Alojizj Majer. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.